

СТАНОВИЩЕ

От: **доц. д-р Светла Богданова Бонева**
Университет за национално и световно стопанство,
Катедра „Международни икономически отношения и бизнес“,
Факултет „Международна икономика и политика“,
Главен секретар на УНСС по научно-изследователските проекти,
Научна специалност 05.02.10 „Световно стопанство и международни
икономически отношения“.

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„ДОКТОР“** по докторска програма „Европеистика“ в професионално направление 3.3. Политически науки към СУ, катедра „Европеистика“.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед на Ректора на СУ проф. дфн Анастас Герджиков и решение на Философския факултет на СУ, Протокол № 4/08.11.2022 г.

Автор на дисертационния труд: **МАРИЕЛА ИВАНОВА САВКОВА**

Тема на дисертационния труд: **МОНИТОРИНГ И ПОСЛЕДВАЩА
ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА
КОХЕЗИОННАТА ПОЛИТИКА НА
ЕС В БЪЛГАРИЯ**

1. Данни за докторанта и общо описание на предоставените материали.

Докторант **МАРИЕЛА ИВАНОВА САВКОВА** се е обучавала в докторска програма „Европеистика“ в катедра „Европеистика“ към Философския факултет на СУ.

Предадените ми материали за изготвяне на становище по дисертационния труд включват следните документи: дисертационен труд, автореферат, Списък с публикациите по дисертационния труд и Справка за основните приноси в дисертационния труд.

Дисертационният труд е структуриран в: увод, изложение в три глави,

заключение, списък с използвана литература и две приложения. Текстът на дисертационния труд е в обем от 263 страници и съдържа 82 таблици, 13 фигури, 2 графики и 9 карти. Използваната литература обхваща общо 194 източника на български и английски език.

2. Характеристика на дисертационния труд

Първата глава на дисертационния труд представя еволюцията, целите, методът, терминът „кохезия“ и неговите видове. Разгледани са основните етапи на разширяването на ЕС и европейското законодателство, отнасящо се до регионалната и структурна политика на ЕС, класификацията на европейските региони на Евростат и категориите региони според „границата за кохезия“ в ЕС. Анализирани са процесите на разширяване и федерализация на ЕС, които имат значение за утвърждаването на политиката за кохезия, както и целите на всяка от шестте финансови рамки на ЕС, които представят най-важните приоритети на всеки етап от развитието на Европейския съюз.

Втората глава на дисертационния труд представя резултатите от проведено емпирично изследване, което включва 52 хоризонтални и вертикални индикатора за последваща оценка на нивото на кохезия на България и въздействието на европейската кохезионна политика върху регионалните неравенства. Териториалният му обхват включва шестте планови региона ниво 2 и 28-те български области, като последните са еквивалент на европейската категория региони ниво 3 в България.

Третата глава на дисертацията анализира в сравнителен план равнището на кохезия на България спрямо страните от Централна и Източна Европа и Дунавския макро-регион. Проучването на тези държави подпомага по-доброто разбиране на равнището на социално-икономическата и териториалната кохезия на България. Накрая са направени изводи и препоръки, отнасящи се до планирането и ефективността на кохезионната политика в страната.

Избраната тема е актуална, като нейното значение нараства в контекста на съвременното икономическо развитие и предизвикателствата пред съвременната европейска икономика.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати и приносите на дисертационния труд и значимост на разработката за науката и практиката

Дисертационният труд има добре формулирани цел, обект и предмет, а поставените изследователски задачи ясно кореспондират с постигането на основната цел на разработката и доказването на изследователската теза.

Използваната литература в изследването е адекватно подбрана и обхваща множество теоретични и приложни научни изследвания на български и чуждестранни автори. В този смисъл следва да се подчертае добрата осведоменост на докторанта по проблематиката на дисертационния труд.

Дисертационният труд се отличава с овладяна от докторанта съвременна система от знания не само в областта на теорията, но и по отношение на регулаторните и правни измерения на темата. В резултат на работата по този труд са получени ценни и полезни в различни аспекти научни и приложни резултати. Проучването в този аспект допълва изследванията по тематиката в България. Съдържанието на работата загатва множество идеи за препоръки, които биха могли да се приложат при формулирането на различни политики.

Методологията на изследването напълно отговаря на неговите цели. Задачите, поставени в изследването, са изпълнени успешно.

В дисертационния труд се открояват следните постижения, имащи характер на **научни и научно-приложни приноси**, които изцяло приемам:

1. Обобщени са по-важни теоретични постановки и понятия в областта на кохезионната политика.
2. Формулирани са индикатори за оценка на трите вида кохезия и са въведени оценителни критерии за мониторинг на “граница на кохезия” и “граница на бедност” в ЕС.
3. Изготвена е оценка на нивото на икономическа, социална и териториална кохезия на България, като част от нея е анализът на районите ниво 2 и 3.
4. Разработен е метод за мониторинг на кохезията на България.
5. Анализирани са структурата на разходите и териториалното разпределение на първата МФР на ЕС в България в районите ниво 2 и 3 във връзка с нивото на кохезия на всеки от тях.
6. Изготвен е сравнителен анализ на нивото на кохезия на България спрямо държавите от Централна и Източна Европа и Дунавския макрорегион.
7. Направени са конкретни изводи и препоръки към държавната администрация, общинските администрации и бизнеса.

4. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката е представила седем самостоятелни публикации по темата на дисертационния труд. Трудовете представляват интересни публикации, които отразяват тематиката на изследването и в количествено отношение удовлетворяват изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“:

1. Савкова, М. (2022), „Пандемията Ковид-19, нова заплаха за изоставашите региони”, Годишна научна конференция на Българската асоциация за европейски изследвания (БАЕИ) на тема: „65 години от подписването на Римските договори”. БАЕИ, София.
2. Савкова, М. (2022), „Как работи социалната кохезия в Европейския съюз”, XIII национална школа за докторантни и млади изследователи в социалните науки. „Пътища към устойчивото развитие: подходи и приноси на социалните науки“. Институт за изследване на населението и човека, БАН., (2022) /
3. Savkova, M. (2022), „What is the future of federalism and europeanisation of the European Union?“ (2022). Perspectives for sustainable development. Globally and Locally - [Elektronski izvor]:

thematic compendium / editors Edita Stojić Karanović, Kristijan Ristić. - Belgrade: International Scientific Forum "Danube - River of Cooperation", Belgrade, Serbia. ISBN-978-86-82825-23-4

4. Савкова, М. (2021), „Мониторинг и оценка на въздействието на кохезионната политика за държавите-членки на ЕС от Централна и Източна Европа (2007-2018 г.)”, Том 1. Доклади на български език, Деветнадесета международна научна конференция “Членството на България в Европейския съюз: Тринадесет години по-късно”, Издателски комплекс– УНСС.

5. Савкова, М. (2021), „Теоретични и правни измерения на кохезионната политика на Европейския съюз в България“, Сборник с доклади от съвместна докторантска конференция на тема: “(Не)възможният ЕС - време на решения за общото бъдеще“ на катедра „Европеистика“, катедра „Политология“ и катедра „Публична администрация“, Философски факултет към СУ „Св. Климент Охридски“ и Фондация за свободата „Фридрих Науман“, издателство „Минрева“.

6. Savkova, M. (2021), „Lessons learned from the last enlargement of the European Union“. Perspectives of Sustainable Development, Climate Change and Health - Globally and Locally - [Elektronski izvor]: thematic compendium / editors Edita Stojić Karanović, Kristijan Ristić. - Belgrade: International Scientific Forum "Danube - River of Cooperation", 2021 (Belgrade:International Scientific Forum "Danube - River of Cooperation"). ISBN-978-86-82825-22-7. Belgrade, Serbia.

7. Savkova, M. (2020), „Is the cohesion of Danube countries possible?“. Socioeconomic and environmental aspects of sustainable development during the fourth industrial revolution. Thematic Compendium, Editors: Dr. Edita Stojić Karanović, Kristijan Ristić, International Scientific Forum "Danube - River of Cooperation", 2021 (Belgrade : International Scientific Forum "Danube - River of Cooperation").ISBN-978-86-82825-21-0. Belgrade.

5. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания и автореферата

6.

Авторефератът на дисертационния труд е в обем от 50 страници и отговаря на количествените, структурните и качествените изисквания към обема и съдържанието на авторефератите. Той дава точна и пълна представа за съдържанието, структурата и основните изводи на дисертационния труд. Справката с приносите отразява реално резултатите от дисертацията.

7. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки по структурата, съдържанието, стилът и графичното оформление на разработката. Същите са на отлично ниво.

Най-съществената ми препоръка е този труд е да бъде публикуван на български и на английски език, за да могат повече читатели да се запознаят с него.

8. Заключение

Дисертационният труд на **МАРИЕЛА ИВАНОВА САВКОВА** на тема **„МОНИТОРИНГ И ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА КОХЕЗИОННАТА ПОЛИТИКА НА ЕС В БЪЛГАРИЯ“** е оригинално и актуално научно изследване, което отговаря на основните изисквания за присъждане на образователната и научна степен “доктор”. Авторката има добър език и стил, анализираща е значителен обем научна литература, обосновала е добре своите позиции, заключения и препоръки.

Всичко това ми дава основание да гласувам „ЗА“ присъждането на образователната и научна степен “доктор” на МАРИЕЛА ИВАНОВА САВКОВА.

19. 12.2022 г./ Гр. София

Подпис: *С. Бонева*